

Latinski očetje o prošnji »Ne vpelji nas v skušnjava«

S pomočjo besedil Tertulijana, Ciprijana in Avgušтина je mogoč neposreden stik z naukom o molitvi, ki so ga učili zahodni očetje v zvezi s šesto prošnjo Gospodove molitve. Vsi soglašajo, da ni Bog tisti, ki vodi v skušnjava, marveč on zgolj dopusti, da nas Skušnjavec skuša, oz., bolje rečeno: Bog dopusti, da se skozi preizkušnje naša vera očičuje in utrjuje.

Ne nos inducas in tentationem pri latinskih očetih

Tertulijan, *De oratione* 8

»1. Da bi bila tako pripravna molitev popolna, je dodal, naj prosimo ne le odpuščanja grehov, ampak tudi, da grehe od nas sploh odvrne: *Ne vpelji nas v skušnjava* (Mt 6,13), to je: ne dopusti, da nas vpelje (v skušnjava) tisti, ki skuša.

2. Toda proč z mislijo, da Gospod skuša, kakor da bi ne poznal vere slehernega človeka, ali da si prizadeva, da bi ta padel.

3. Hudiču pripadata nestanovitnost in hudobija. Zakaj Bog tudi Abrahamu ni ukazal darovati sina zato, da bi njegovo vero skušal [*temptanda*], ampak da bi jo izkazal [*probanda*]; hotel ga je postaviti za zgled, kako je treba spolniti zapoved, ki jo je nameraval kmalu dati (Mt 10,37; Lk 14,26), da nam tudi najbližji sorodniki ne smejo biti dražji od Boga.

4. Ko je bil sam skušan od hudiča, je pokazal, kdo vodi in nastavlja skušnjava.

5. Kar je tu (prim. Mt 4,10) povedal, je s poznejšimi besedami potrdil, ko je dejal: *Molite, da ne pridete v skušnjava!* (Lk 22,46) Zato so prišli apostoli v skušnjava, ker so zapustili Gospoda, ko so se raje predali spanju kot molitvi.

6. S tem se ujema zaključek, ki pojasnjuje, kaj pomeni prošnja: *Ne vpelji nas v skušnjava*. Pomeni namreč: *Temveč odvedi nas od hudega* (Mt. 6,13).«

Ciprijan, *O Gospodovi molitvi* 25-26

25. »Tudi to je potrebno, da nas Gospod opominja, naj molimo: *In ne pusti nas vpeljati v skušnjava* (Mt 6,13). Te besede kažejo, da nasprotnik zoper nas ne more nič, če mu Bog ne dopusti. Ves naš strah in bogovdanost in poslušnost obrnimo k Bogu, ker v naših skušnjavah hudobec ne more storiti ničesar, če mu Bog ne da oblasti. To potrjuje Sveto pismo, ki pravi: *Prišel je Nebukadnezar, babilonski kralj, nad Jeruzalem in ga oblegal in Gospod mu ga je dal v roke* (2 Kr 24,11). Hudobcu pa se da oblast do nas po naših grehah, kakor je pisano: *Kdo je izročil Jakoba v plenjenje in Izraela roparjem? Mar ne Bog, ki smo grešili zoper njega? Niso hoteli hoditi po njegovih poteh in niso poslušali njegove postave, zato je nanj izlil srd svoje jeze* (Iz 42,24-25). In ko je Salomon grešil in zapustil Gospodova pota in zapovedi, je zopet pisano: *In obudil je Gospod Satana proti Salomonu* (1 Kr 11,23).

26. »Oblast zoper nas je dana z dvojnimi namenoma: ali za kazen, ko se pregrešimo, ali za poveličanje, ko se utrdimo v preizkušnji. Tako, vidimo, se je zgodilo Jobu, kakor Gospod sam razodeva in pravi: Glej, vse, kar ima, dajem v tvojo roko, samo njega se ne dotakni (Job 1,12). In Gospod v času trpljenja pravi v evangeliju: *Nobene oblasti bi ne imel nad menoj, če bi ti ne bilo dano od zgoraj* (Jn 19,11). Ko pa prosimo, da ne bi prišli v skušnjava, se v nas obuja spomin, da smo brez moči in slabi, ker prosimo tako, da se ne bi kdo predrzno prevzemal, da si ne bi kdo ošabno in drzno kaj lastil, da ne bi kdo pripisoval slave izpovedovanja vere in trpljenja sebi, saj nas je sam Gospod učil ponižnosti in rekel: *Čujte in molite, da ne pridete v skušnjava! Duh je sicer voljan, a meso je slabotno* (Mt 26,41). Ko najprej ponižno in vdano priznamo in vse damo Bogu, se zavemo, da nam njegova dobrota podeli, kar koli ponižno prosimo s strahom in spoštovanjem do Boga.

Avguštin, O Govoru na gori 2

9.30 »Šesta prošnja se glasi: *In ne spravi nas [ne nos inferas] v skušnjava*. Nekateri rokopisi imajo besedo *vpelji [inducas]*, ki je po mojem mnenju pomensko enakovredna: oba prevoda sta namreč nastala iz ene grške besede, *eisenégkēs*. Mnogi pa se v molitvi izražajo takole: »*Ne dovoli, da bi bili vpeljani [ne nos patiaris induci] v skušnjava*,« kar pomeni, da pojasnijo, kako je uporabljena beseda *vpelji*. Kajti Bog sam ne vpeljuje [*inducit*], ampak dopušča, da je v skušnjava vpeljan tisti človek [*induci patitur eum*], ki mu je odvzel svojo pomoč, v skladu z najbolj skrito ureditvijo in z njegovimi zaslugami. Pogosto tudi iz očitnih razlogov presodi, da je vreden takega prikrajšanja in mu dovoli, da je vpeljan v skušnjava. Eno je biti vpeljan v skušnjava [*induci in tentationem*], drugo pa biti skušan [*tentari*]. Brez skušnjave se namreč nihče ne more dokazati – bodisi sebi, kot je zapisano: *Kdor ni bil skušan, kaj ve?* (Sir 34,9.11 VUL), bodisi drugemu, kot pravi apostol: *In skušnjave zaradi mojega telesa niste prezirali* (Gal 4,14). Iz te okoliščine je namreč izvedel, da so bili stanoviti, ker jih te stiske, ki so se apostolu zgodile po telesu, niso odvrnile od ljubezni. Že pred vsemi skušnjavami nas namreč pozna Bog, ki ve vse, preden se zgodi.«

9.32 »Tukaj torej ne molimo, da ne bi bili skušani [*tentemur*], ampak da ne bi bili privedeni v skušnjava [*inferamur in tentationem*]: kot če bi bilo treba koga preizkusiti v ognju, pa ne bi molil, da se ga ogenj ne bi dotaknil, ampak da ga ne bi pokuril. *Lončarsko posodo preizkuša peč, preizkušnja stiske pa pravične ljudi* (Sir 27,5). Jožef je bil torej skušan s dražem prešuštva, vendar ni bil priveden [*illatus*] v skušnjava (prim. 1 Mz 19,7-12). Suzana je bila skušana, vendar ni bila vpeljana [*inducta*] ali privedena [*illata*] v skušnjava (prim. Dan 13,19-23); in še mnogi drugi obeh spolov, najbolj pa Job. Heretiki, sovražniki Stare zaveze, ki želijo s svetoskruskimi besedami zasmehovati njegovo občudovanja vredno stanovitnost v Bogu, njegovem Gospodu, poudarjajo predvsem to, da je Satan prosil, da bi ga skušal (prim. Job 1,9-12). Neumnim ljudem, ki nikakor niso sposobni razumeti takih stvari, namreč postavljajo vprašanje, kako bi Satan lahko govoril z Bogom. Ne razumejo – saj ne morejo, ker so zaslepljeni z vraževerjem in prepričanjem –, da Bog ne zavzema prostora s težo svoje telesnosti in tako ne obstaja na enem mestu, na drugem pa ne, ali ima en del tu, drugje pa drug del, temveč je povsod navzoč v svojem veličastvu, ne razdeljen na dele, ampak povsod popoln. Če pa to, kar je rečeno: *Nebo je moj prestol in zemlja je podnožje mojih*

nog (Iz 66,1), razumevajo telesno – o čemer priča tudi Gospod, ko pravi: *Nič ne prisegajte: ne pri nebu, ker je Božji prestol, ne pri zemlji, ker je podnožje njegovih nog* (Mt 5,34-35) –, kaj se čudimo, če bi se hudič, postavljen na zemljo, vstopil pred Božje noge in v njegovi navzočnosti nekaj govoril? (prim. Job 1,7) Kdaj bodo namreč oni lahko razumeli, da ni duše, ki bi bila še razsodna – naj bo še tako hudobna –, pa v njeni vesti Bog ne bi govoril? Kajti kdo drug kot Bog je v srca ljudi zapisal zakon narave? O tem zakonu apostol pravi: *Kajti kadar pogani, ki nimajo postave, po naravi izpolnjujejo to, kar vелеva postava, so sami sebi postava, čeprav so brez postave. Ti dokazujejo, da je delo postave zapisano v njihovih srcih: o tem pričuje tudi njihova vest in misli, ki se medsebojno obtožujejo ali pa zagovarjajo. To se bo pokazalo na dan, ko bo Bog sodil temu, kar se skriva v ljudeh* (Rim 2,14-16). In zato, kot v primeru vsake razumne duše, ki misli in razmišlja, čeprav jo je zaslepilo poželenje, vse, kar je v njenem razmišljanju resnično, pripisujemo ne njej sami, ampak sami luči resnice, s katero je, četudi šibko, osvetljena glede na svoje zmožnosti, tako da s svojim razmišljanjem zaznava določeno mero resnice. Nič čudnega ni, če bi hudičevo dušo, ki jo je popačilo poželenje, predstavili, kot da je slišala glas samega Boga, to je glas same Resnice, glede vsega resničnega, kar je mislila o pravičnem človeku, ko ga je nameravala zapeljati v skušnjava (prim. Job 1,8; 2,3), medtem ko je vse, kar je o njem mislila napačnega, treba pripisati tistemu poželenju, zaradi katerega je dobila ime hudič. Čeprav je Bog pogosto govoril tudi s pomočjo telesnih in vidnih bitij, bodisi dobrim bodisi slabim, kot Gospod in Upravitelj vsega ter Razporejevalec po zaslugah dejanj vsakega: kot na primer po angelih, ki so se pojavljali tudi v podobah ljudi, in po prerokih, ki so govorili: *Tako govori Gospod*. Kaj se torej čudimo, če je rečeno, da se je Bog, čeprav ne v samih mislih, vsaj s pomočjo kakšnega bitja, primerneza za tako opravilo, pogovarjal s hudičem?«

9.34 »Skušnjave se torej dogajajo s pomočjo Satana, ne po njegovi moči, ampak z Gospodovim dovoljenjem, bodisi zato, da bi ljudi kaznoval za njihove grehe, bodisi zato, da bi jih preskusil in utrdil v skladu z Božjim usmiljenjem. Pri tem obstaja zelo velika razlika v naravi skušnjav, v katere lahko vsakdo pade. Juda, ki je prodal Gospoda (prim. Mt 26,14-16.50), namreč ni padel v isto vrsto skušnjave kot Peter, ko je pod vplivom groze zanikal Gospoda (prim. Mt 26,69-75). Menim, da obstajajo tudi človeške skušnjave, ko vsakdo, čeprav je dobrega duha, vendar podlegajoč človeški šibkosti, pade v kakšnem namenu ali se razjezi proti bratu, v resnem prizadevanju, da bi ga pripeljal do tega, kar je prav, vendar nekoliko bolj, kot zahteva krščanska obzirnost. O teh skušnjavah apostol pravi: *Znašli ste se le pred človeško preizkušnjo*, hkrati pa pravi: *Bog pa je zvest in ne bo dopustil, da bi bili preizkušani čez svoje moči, ampak bo ob preizkušnji tudi omogočil izhod iz nje, da jo boste mogli prestat* (1 Kor 10,13). In s to povedjo dovolj jasno pokaže, da ne smemo moliti, da ne bi bili skušani [*tentemur*], ampak da ne bi bili v skušnjava vpeljani [*inducamur*]. V skušnjava smo namreč vpeljani, če so se nam zgodile takšne skušnjave, ki jih ne moremo prenesti. Ker pa nevarne skušnjave, pri katerih je za nas pogubno, da bi bili vanje privedeni ali vpeljani, nastanejo bodisi iz ugodnih bodisi iz neugodnih okoliščin v času, zato tistega, ki ga ne zapelje užitek blaginje, neugodnost nesreče ne zlomi.«

Prevedel br. Jan Dominik Bogataj OFM